

Verslaving vanuit ontwikkelingspsychologisch perspectief

Dr Anne Van Duyse

VVP, 8 maart 2013

I. Adolescentie : een periode met
verhoogde kwetsbaarheid voor
verslavingsgedrag

inleiding

- Adolescentie, een periode van grote veranderingen
- Heleboel ontwikkelingsopdrachten,
 - moeilijkheidsgraad
- Kwetsbaarheid aan groepsdruk van de peers
- Brengt veel stress en angsten met zich mee
- => hiermee terechtkomen is erg moeilijk en vastlopen mondt vaak uit in machteloosheid, vervreemding en rebellie

identiteit

- Identiteit consolideren
- Waar men als kind vaak nog rolletjes speelt, zal de adolescent geleidelijk een nieuwe rol op zich moeten nemen
- Er wordt geëxperimenteerd met heel wat nieuw gedrag en dus ook met roken, drinken en drugs

Sociaal : accenten verschuiven

- Autonomie verwerven, loskomen van de ouders
- Zich focussen op de peers
- Zullen zz en hun gedragingen spiegelen aan hun leeftijdsgenoten
 - Aanvaarding en verwerping
 - Norm belief

Lichamelijke ontwikkelingen

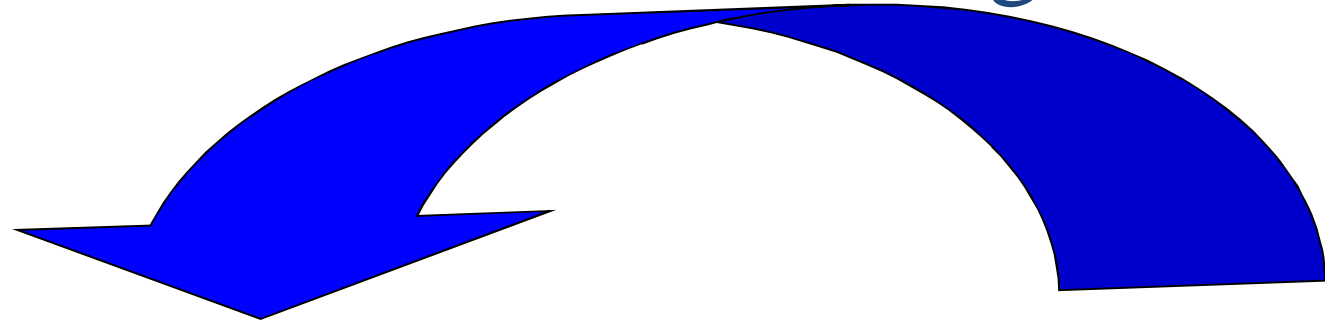
- Dat sexuele kenmerken begint te vertonen
- Drastisch veranderend lichaam
- Lichaamsbeeld en zelfbewustzijn

Cognitieve ontwikkeling

- Shift van het operationele naar het abstracte denken
- Meer theoretisch, meerdere mogelijkheden, niet meer persé in het hier en nu, kritischer, in vraag stellen
 - > autoriteitsconflicten
 - > experimenteren met nieuwe levensstijl

Pennington model

leerervaringen

aanleg

braindevelopment

Neuro
psychologisch
functioneren

gedrag
Cognitie
emotie

genetic factors

environmental factors

ontwikkeling in de adolescentie : Remodellering van het neuronale netwerk

- Gedragmatig : ontwikkelingstaken
 - experimenteren, leren
- Brain level :
 - Activatie van specifieke neuronen
 - Activatie van specifieke brain circuits en areas
- Pruning en myelinisatie
 - Verfijnen/ hermodelleren van circuits
 - Myelinisatie van axonen

“Emotional Brain” in adolescentie

Het Emotionele brein domineert

- 👉 Emotionele brein zoekt plezier en opwinding
Novelty seeking, experimenten, risico's
- 👉 De prefrontale cortex is nog immatuur en niet in staat om te intervensiëren

Risk taking behavior

Neemt toe tijdens de adolescentie

- Omwille van
 - de nieuwsgierigheid naar de te bewandelen paden
 - De 'kick'
- Omwille van hormonen ... testosteron
- om peers te imponeren

Terwijl ze cognitief de risico's van hun experimenten niet goed kunnen inschatten

II. Cijfers en trends over gebruik van middelen

tendens

- Op steeds jongere leeftijd
1ste alcoholconsumptie

- Normaal om veel te drinken op jonge leeftijd

- Er wordt relatief veel gerookt
door jongeren

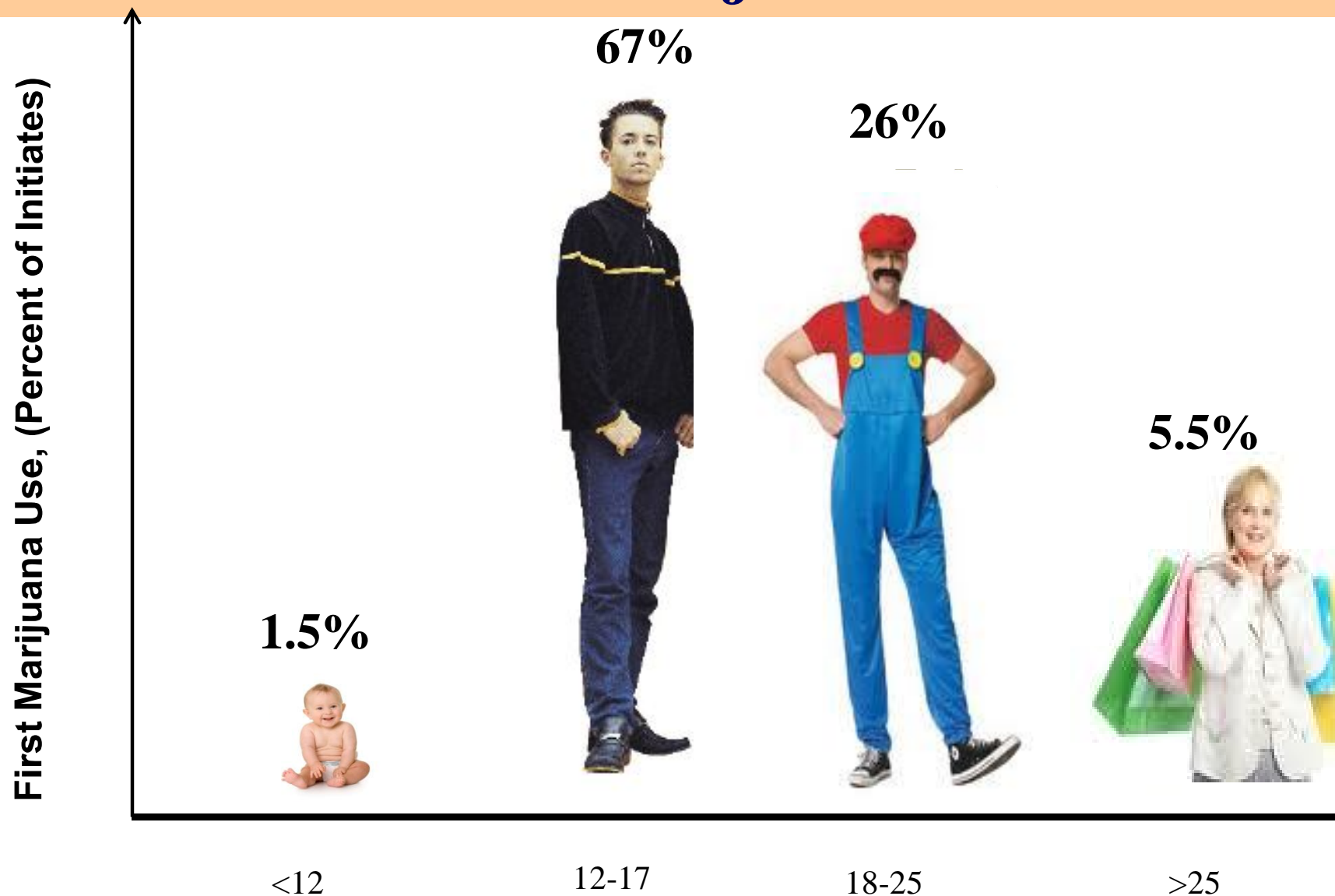

- Een tendens om het normaal te vinden om ook
met cannabis te experimenteren

problematisch druggebruik bij jongeren

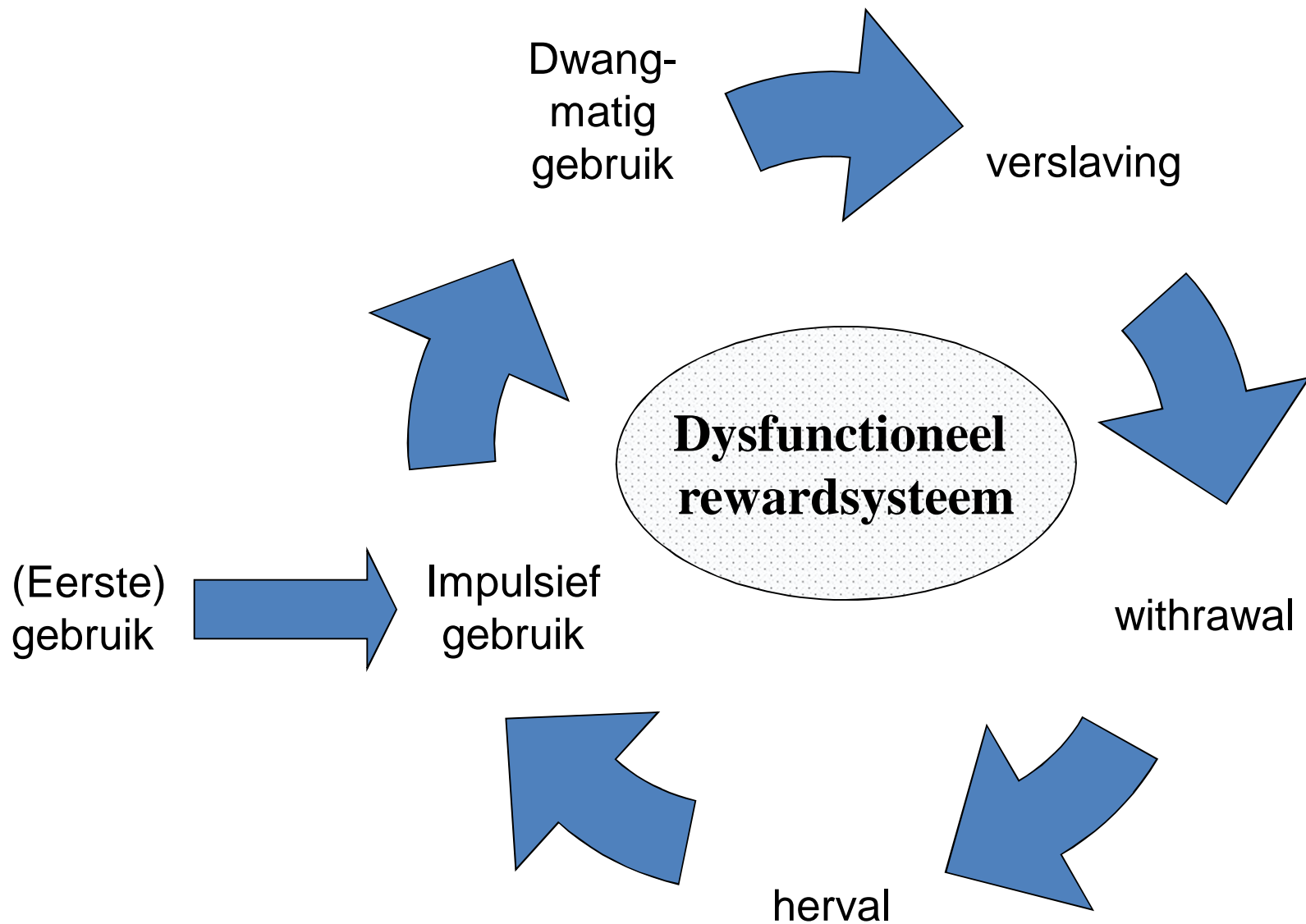
- kinderen die occasioneel een probleem hebben door hun druggebruik, maar hun druggebruik nog onder controle hebben
- een ongecontroleerd patroon van druggebruik ontwikkeld hebben met ernstige consequenties en disfunctioneren
 - > misbruik en afhankelijkheid

druggebruik begint voornamelijk in de tienerjaren

III. Verslaving : een hersenziekte

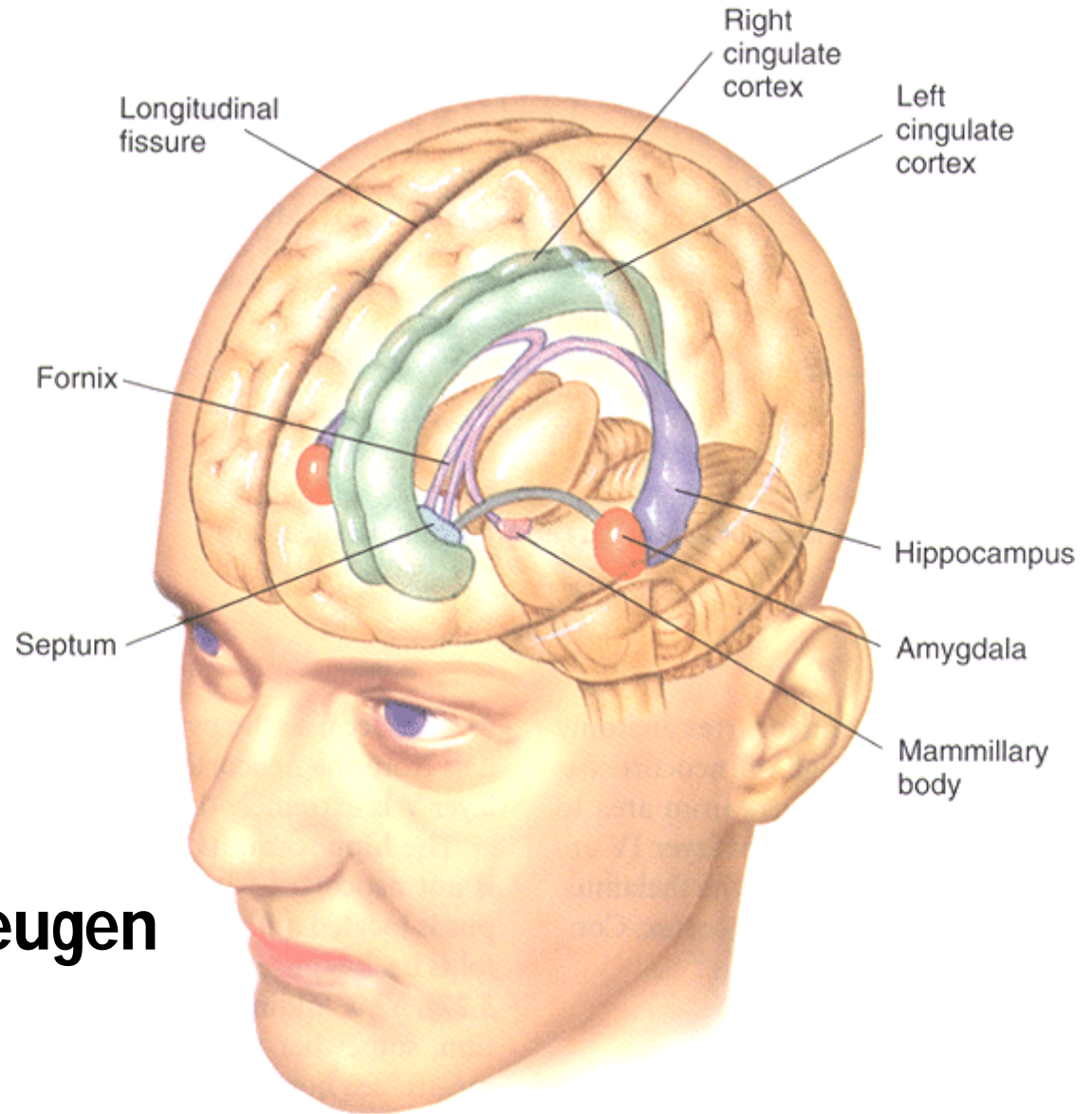
► The Major Structures of the Limbic System

LIMBISCH SYSTEEM

- amygdala
- hippocampus
- hypothalamus

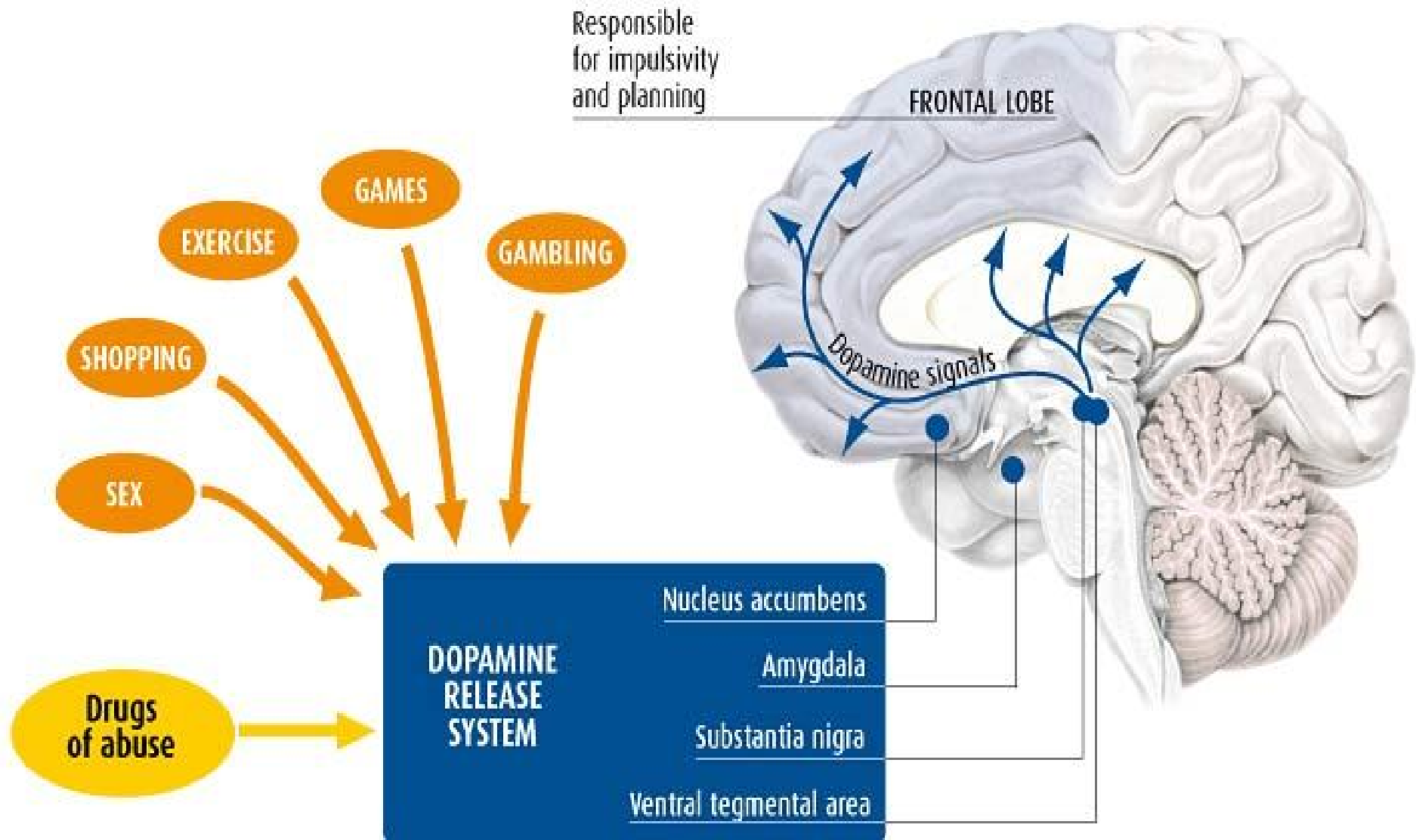
Betrokken bij :

- genot
- emotie
- motivatie
- emotioneel geheugen

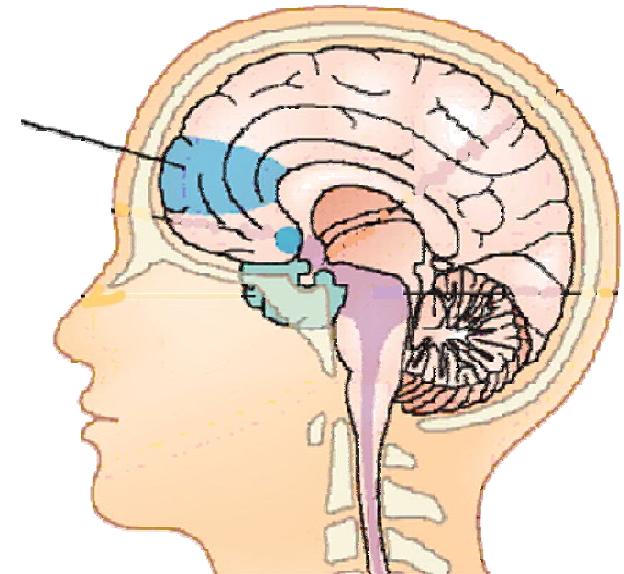
THE MANY TRIGGERS OF ADDICTION

Drugs of abuse and excessive behaviours seem to trigger a similar rise in dopamine release in the reward circuits of the brain - a crucial step on the way to addiction

Brain pathology in addiction

- Brain process :
 - Conditioning and reinforcement
 - Incentive sensitization
 - Loss of control / pathological motivation
 - craving
 - tolerance and withdrawal
 - Salience attribution
 - Relapse
 - Reward inflation

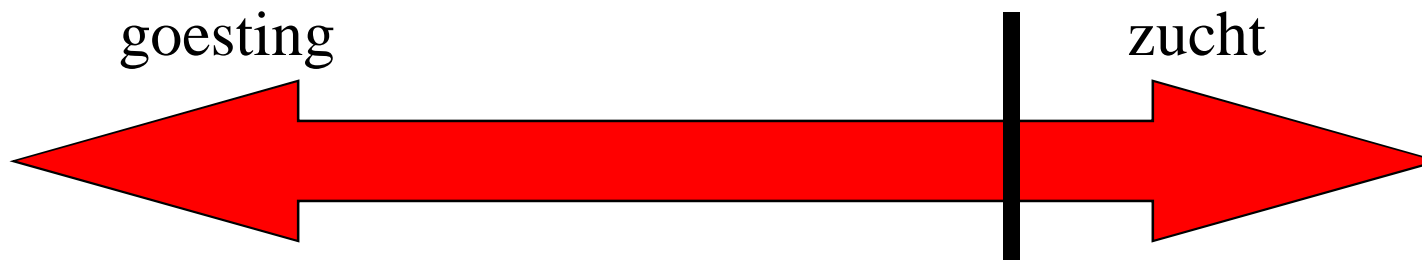

Craving: tussen drang en dwang

- definitie craving (zucht) def benjamin Rush
 - een oncontroleerbare, overweldigende, onweerstaanbare drang om de drug te gebruiken

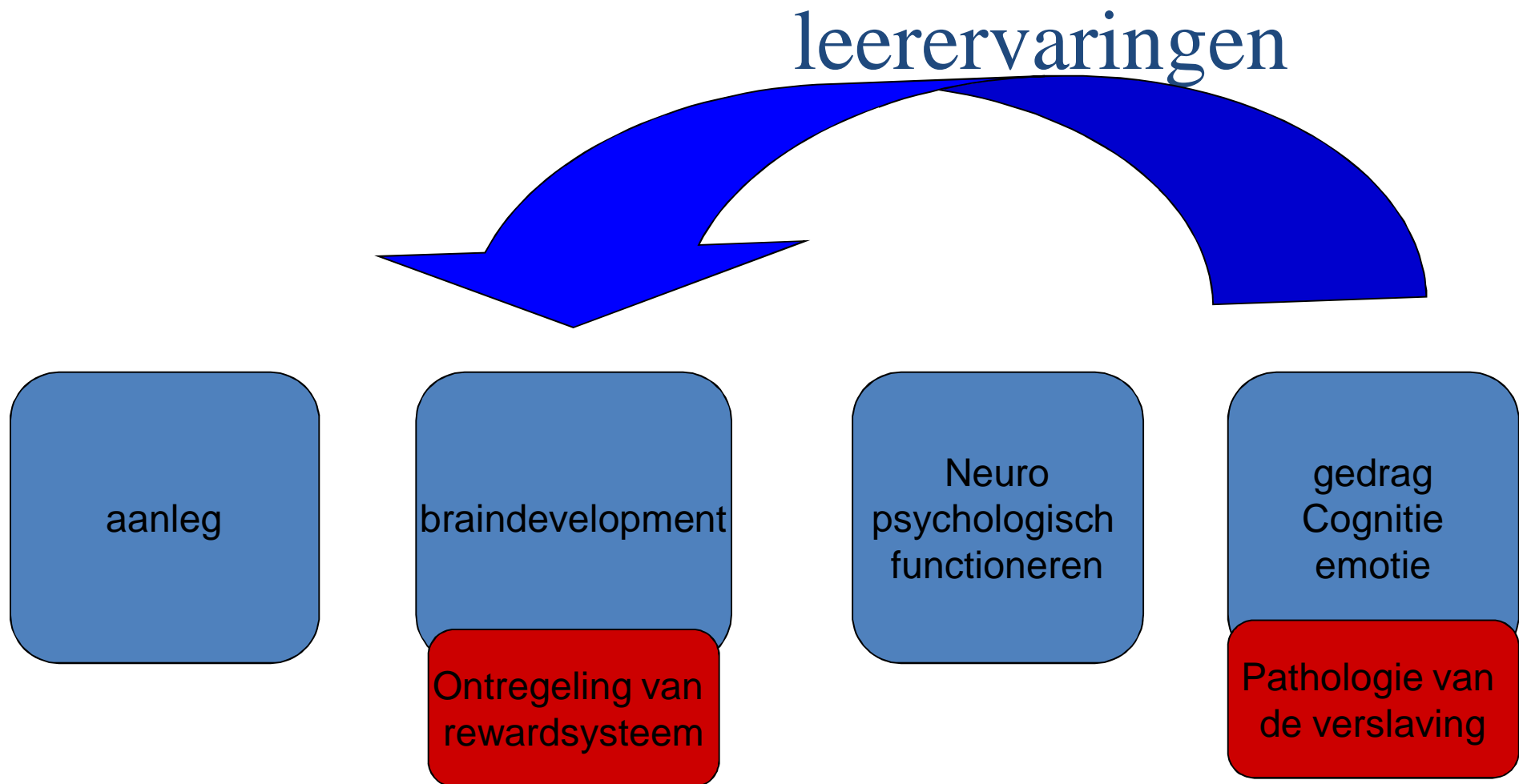
Verlangen naar de reward is een zucht, dwang geworden
Controlefunctie hierover is weggevallen

- diverse invalshoeken bij craving:
 - lichamelijke, cognitieve, psychologische, ...
- een continuüm in het vermogen om intens te verlangen

IV. Ontwikkelingsaspecten van verslaving

1. Pennington model : verslaving

2. Verslaving : verstoring van de ontwikkelings processen

- Het druggebruik zal bij vele verslaafde jongeren deze typische ontwikkelingstaken en leerprocessen verhinderen of vertragen
- waardoor zij een stilstand/achterstand oplopen
- wat is de schade op neuronaal vlak?

Ontwikkelsopdracht op emotioneel vlak

- emotionele ontwikkeling
- Emotioneel zelfbewustzijn
- Emoties als drijvende kracht , motivator
- Betekenis van de emoties in de zelfregulatie
- Emotie als hulpmiddel tot sociale adaptatie

Cognitieve ontwikkeling

- Ontwikkeling van cognitieve capaciteiten
- abstract denken;
- moreel redeneren;
- Taalvaardigheden ... leren spreken, zich leren uiten

Morele ontwikkeling

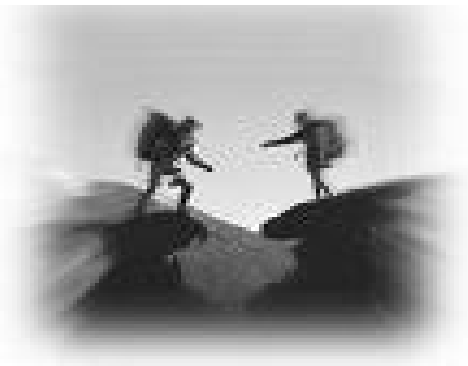
- Externe geweten -> interne geweten

internalisering van familiale en
maatschappelijke regels,
normen, wetten,
verwachtingen

Gedrag : junkgedrag

- *LIEGEN, BEDRIEGEN, MANIPULEREN*
 - *Al dan gecombineerd met niet crimineel gedrag....*
- *Problemen met normen en waardenbesef*
 - overleving/hanteringstrategie
 - Stilstand in ontwikkeling

 - Antisociaal gedrag niet kernpsychopathie!

Werken aan junkgedrag:

- aanleren van normen en waarden :

eerlijkheid, respect, verbondenheid, echtheid en verantwoordelijkheid

Cfr. filosofie Richard Beauvais

Operationaliseren van basiswaarden dmv

- > peer georiënteerd werken,
- > pedagogische benadering..... 'community as method'
- > Aansturing en begrenzing: absolute nood